O ZAJIŠTĚNÍ

Původ materiálu
Rut Kučerová
Pořadí v lekci
24

Žalm 39,7-8 Každý žitím putuje jak přelud, hluku nadělá, ten vánek pouhý, kupí majetek a neví, kdo to shrábne. A tak jakou mám naději, Panovníku? Moje očekávání se upíná jen k tobě.

Liturgické čtení-L 11,2-28

KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI:

- **O co jde v tvém životě**? Kvůli čemu si děláš starosti? Na čem ti záleží?- o tom vesměs Lukáš pojednává ve 12. kapitole. Ježíš se obává, zda ho lidé budou následovat. Zaobírá se nebezpečenstvími, která člověku v následování zabraňují, zotročují ho či odvádějí jeho pozornost. Tak se jich, milí čtenáři i Theofile, vyvarujte, protože k vám přichází jedna ohromná zpráva: máte od Boha podíl na jeho království (v.32).

- **podobenství** (13-21): zapsané pouze u Lukáše, který se vyžíval v tzv. sociálních tématech. Na rozdíl od jeho nejznámějšího podobenství o marnotratném synu (15,11-32), které líčí, jak mladý člověk může rozházet své dědictví, z něhož mohl žít, slyšíme v tomto podobenství příběh opačný - příběh úspěšného a šetrného hospodáře. Skoro se zdá, že je to kladná postava: totiž jeden z těch, kteří své hřivny uměli zhodnotit.

- **boháč** pouze zapomněl na to, že svou hřivnu získal též od Pána, že mu byla svěřena. Čteme tam: *‚Jednomu bohatému ?lov?ku se na polích hojn? urodilo‘*, doslova *‚zem? mu p?inesla dobrý užitek‘*. On však hned mluví o ‚své úrodě‘ a začne uvažovat o tom, jak si ji uchovat. Zde (v.17-19) poznáváme jeho myšlenky i dokonce jeho skryté myšlenky, jak je Lukáš mistrně boháčovou samomluvou vylíčil. Zámožný muž se domnívá, že o duši se postaral nashromážděným majetkem. Jeho já se vlastně ztotožnilo s tím, co má. ‚Já‘ se zpředmětnilo v majetku.

- **blázne!**, to je ale pošetilé. Co když ještě dnes večer tě ponesou na marách? K čemu ti pak bylo tvé bohatství? Jen blázen si myslí, že tu Bůh není (Ž 14), že je na hony daleko a že tu a teď vládnou moje potřeby a zájmy. Ale nic se nenaděješ a nebude po tobě vidu ani slechu. Kde pak bude tvoje duše? Co je podstatou osobnosti člověka, který se ztotožnil se svým majetkem? Co by z něho bylo možné vzkřísit?

- **Nemějte starost** (v. 22nn): nedopusťte, aby záležitosti spojené s každodenními potřebami vás oddalovali od království, v němž není ničeho zapotřebí. Blízkost tohoto království osvobozuje z pout ustrašeného „pečování“ o věci každodenního života.

- **poklad v nebi** vybočuje nad každodenní potřeby, nad ‚mít‘; nad ‚dobře vypadat‘; nad ‚zdravě žít‘; nad ‚tvrdě pracovat‘; … chybějící doplňte. Poklad v nebi začíná otázkou: kým jsem a jaký bych chtěl být před Bohem. Co po sobě zanecháš dobrého, pravdivého, čistého?

ÚSKALÍ TEXTU:

- boháčovy plány, vize a pětiletky nepředstavují samy o sobě nic závadného. Jen samomluvou, kterou o nich vede, si utahuje kolem duše smyčku. On naopak získává pocit, že je o ni tím pádem postaráno nashromážděným majetkem. Svou duši však plně ztotožňuje s tím, co má uskladněno ve stodole.

§ z boháče by se během vyprávění neměl stát mamonář. On si chce zřejmě hlavně zajistit budoucnost, vyhnout se jejímu riziku. A v zajištěné budoucnosti pak vidí odměnu pro sebe, to, jak si může dopřávat. Ale majetkem si, vznešený Theofile, budoucnost nezaručíš.

§ Boží otázka (v. 20) nevyhrožuje, nýbrž dává lidskému myšlení často zabřednutému do zaběhaných kolejí nový prostor. Jak je tomu vlastně s tím majetkem a spoléháním se na něj? Stojí mi to za to?

POMŮCKY:

- Pracovní listy § Evangelia č. 26 (Pracovní obrázky pro výuku náboženství, Z. Šorm, Eman)

- lepidlo, nůžky, obrázek stodoly a ovoce, dvě mince, maňásek

- pro předškolní věk: Ježíšova podobenství (Kalich 2005)

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

Pro Teofila:

Theofil by se možná chtěl Lukáše zeptat, co má dělat s úrodou (majetkem, bohatstvím, penězi) které se letos nadmíru rozrostly? Rozdat potřebným, věnovat na charitativní účely nebo si to ponechat a dobře uskladnit? nebo

obecněji se ptát: Co je na bohatství vlastně špatného?

Pro mladší školní věk:

Nakreslete na papír stodolu a předložte před děti hojně obrázků s ovocem, tak aby ho přebývalo. Celou akci lze provést i s tabulí a magnety.

Sklidíme teď úrodu do stodoly (lepte obrázky do stodoly). Co ale uděláme s ovocem, které se nám nevejde do stodoly?Vyhodíme, sníme, postavíme novou stodolu, rozdáme… A víte co udělal jeden bohatý muž?

Pro starší školní věk:

Co vlastně děláš raději, šetříš penězi nebo je do něčeho investuješ? Co ti přináší větší radost?

OSNOVA VYPRÁVĚNÍ:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Pokud použijete motivačního uvedení, pak hned můžete přejít k podobenství a až posléze se dostat k tomu, proč Ježíš podobenství vyprávěl a co tím vším chtěl říci.

Motivace

I. boháč si postaví stodolu

II. jak pošetilé, boháči!

III. Bůh se stará o život člověka

Ježíš není mezi lidmi soudcem

následování Ježíše tě přivádí v Boží království

c) poznámky a osnova pro starší školní věk:

Osnova k vyprávění se odvíjí od sporu bratří, ve kterém jeden z nich Ježíše žádá, aby rozsoudil jejich kauzu. Použijete-li v úvodu motivační otázku, pak není nutné debatu komentovat či vyvozovat závěr, neboť na ni vzápětí odpoví sám úvod k našemu podobenství.

Motivace

I. Ježíš není naším soudcem

II. boháč třímá opratě života

III. ale Bůh je jeho dárcem

IV. Zvažte své pošetilosti!

V. Buďte pozorní k tomu, v čem je váš poklad!, neboť

VI. Ježíš je naší cestou do Božího království

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

"Brácha, rozděl se se mnou. Ty máš víc.“ „To není pravda. Tys dostal víc. Nic ti nedám.“ „Mamí, to není spravedlivé. Ať se se mnou rozdělí. Lakomec jeden!“ „Ty jsi lakomec. Vždycky si všechno nasyslíš a nikdy se nerozdělíš. A vždycky dostaneš víc ty."

Co byste dělali vy, kdybyste byli v roli maminky a měli spravedlivě rozsoudit dva takové hádavce? Oba dva chtějí víc. Dostali dárky od babičky, z lásky a pro radost. A kluci místo

poděkování strhnou hádku.

Že to není tak jednoduché posoudit? Že byste museli vědět mnoho věcí kolem a kolem a že byste stejně asi nezahnali pocit ukřivděnce? To je pravda, protože když někdo v životě žije s pocitem křivdy a strachu, že má málo, že by potřeboval víc, že druzí toho mají mnohem víc, že jsou ve výhodě - to se nedá jen tak lehko vymluvit. To se vlastně vůbec nedá vymluvit. Ale často ani spravedlivě posoudit. Většinou se nám přece zdá, že druzí jsou na tom trochu lépe - spolužáci, sourozenci... A že bychom moc potřebovali novější kolo, jako mají oni, lepší počítač, kvalitnější mobil, značkovou kosmetiku. Prostě - všeho trochu více a lépe.

To je normální lidský pocit. A já vám prozradím, že i my dospělí ten pocit míváme. Že ani my v touze mít co nejvíce a pro sebe nejsme o nic moudřejší.

Takový pocit je nebezpečný a může nám pokazit celý život. Může nám způsobit onemocnění srdce. Jedno z nejhorších - tvrdost srdce. Víte, co to je tvrdost srdce? To je velmi těžké onemocnění, kdy se srdce obalí neproniknutelnou slupkou, až nakonec ztvrdne na kámen.

Lukáš to dobře ví, a proto zařazuje do svého psaní Theofilovi i tenhle příběh. A právě ten je moc důležitým zrcadlem pro nás.

II. PODOBENSTVÍ

Za Ježíšem přišel jeden člověk a žádal po něm, aby domluvil jeho bratru, který se s ním nechtěl rozdělit o majetek. Ale Ježíš to odmítá. Odmítá roli soudce. Ví velmi dobře, že tenhle pocit křivdy a chtění se nedá vymluvit ani úplně spravedlivě posoudit a že je jako jed, když si ho člověk pustí do krve. Že může náš život otrávit.

Proto Ježíš vypráví příběh, podobenství, a doufá, že ten muž pochopí, a také my že pochopíme, jak je to s dary od Pána Boha.

Jednomu hospodáři se na poli hojně urodilo. O hodně víc, než dosud, o hodně víc, než mohl spotřebovat. Nebylo obvyklé, že počasí při setbě, při růstu i při žních tak přálo. Bylo to trochu jako zázrak. A tak zlatavé zrno naplnilo všechny stodoly a na poli ho zbylo ještě veliké množství. A ten muž začal rychle kalkulovat. Sám sobě si to vyprávěl a spokojeností jen vrněl: „Hochu, co s tím vším teď budeš dělat? Taková úroda! Vždyť ti ani stodoly nepostačí.“ A hned dostal nápad a sám sobě poradil: „Hochu, postav si nové stodoly. Tam celou úrodu nacpeš až po střechu a máš vystaráno. Teď tě, hochu, čeká super život, bez starostí, bez práce. Jo, to si to někdo umí zařídit,“ pochvaloval si hospodář.

A do té samolibé samomluvy zazní Boží hlas: „Jsi hloupý člověk. Dnes v noci zemřeš. Z té úrody, kterou jsi dostal darem, navíc, a kterou sis nashromáždil jen pro sebe, neužiješ vůbec nic „

Tady Ježíš končí své vyprávění a ještě dodává: Hromadění pokladů dělá z člověka chudáka a ubožáka. Blázna.

III. JE SNAD NA BOHATSTVÍ NĚCO ŠPATNÉHO?

Proč nám Ježíš ten příběh vlastně vypráví? Vždyť ten hospodář se zachoval šetrně a prozíravě. Měl snad nechat přebytek úrody na poli shnít? To by byla přece nezodpovědnost a lenost. Je snad na bohatství něco špatného?

Jistěže není, bohatství je dar od Pána Boha. Stejně jako chudoba sama o sobě není ctností, tak ani bohatství samo o sobě není špatné. Špatné bylo, že to nenadálé bohatství náš pošetilý hospodář přijal jako samozřejmost, a jenom pro sebe. Špatná je ta jeho samomluva, že vidí jenom sebe, stará se jenom o svou jistotu, strachuje se pouze o svou budoucnost, mluví jenom sám se sebou. Já jsem tady, jenom já, já, já.

A protože Ježíš vidí na očích svých učedníků nechápavost, pokračuje ve svém vyprávění dál. „Netrapte se přehnaně o svou budoucnost. Váš Otec přece ví, co potřebujete. On vás nikdy neopustí. On si moc přeje, abyste poznali, co je v životě důležité a co nestojí ani za zlámanou grešli. Abyste poznali, co je poklad a co jsou bezcenné cetky.“

IV. JEŽÍŠOVY OBRAZY

Abychom Boží starost o nás pochopili ještě lépe, maluje Ježíš svým učedníkům, a také nám, dva nádherné obrazy.

Nejprve obraz ptáků, kteří svobodně krouží modrou oblohou. Kluci, umíte rozeznat poštolku od holuba, káně od jestřába? Všimli jste si někdy, jak vysoko umí vyletět skřivan? Jak se třepotá ve velké výšce a my přesto slyšíme jeho nádherné trylky? Když Ježíš říká, abychom se podívali na ptáky nebeské, možná nám chce říci, abychom se aspoň někdy zastavili a zadívali na nebe. Přestali se užírat starostmi a plány, co bude a nebude, co bychom ještě potřebovali. A co druzí mají a my nemáme. Abychom vnímali, jakou krásu nám Pán Bůh stvořil pro radost. Jak se o nás stará.

A pak Ježíš nabízí svým posluchačům obraz polních lilií. To je možná spíš obraz pro dívky. Polní lilie jsou drobounké kytičky. Snadno bychom na ně šlápli, vypadají asi jako polní macešky. Když si je chceme prohlédnout, musíme si kleknout, vzít květinu jemně do ruky a podívat se zblízka, pak teprve uvidíme její nádheru. A zároveň se nám ukáže běloučká sedmikráska a nebeská bouřka a zářivá hlavička pampelišky. A voňavá mateřídouška… O ty všechny se Pán Bůh stará. A což teprve o nás.

V. ZRCADLO

Hromadění pokladů dělá z člověka chudáka, otroka, ubožáka - to říká Ježíš na závěr svého podobenství. Největší radost, největší poklad, člověk objeví, když se umí podělit. A nejde o přebytky, které nepotřebuje a které by stejně vyhodil, ale když se umí podělit o to, co je pro něj cenné.

To působí zrcadlový efekt. Když se člověk dělí o cetky, o bezcennosti, vrátí se mu také cetky a bezcennosti a stává se z něj žebrák. Když se člověk umí podělit o poklady, vrátí se mu poklady. Člověk, který myslí jenom na sebe, zůstává sám.

Kdo se umí podělit o bohatství, o to, co stejně sám dostal darem od Pána Boha, je největší boháč na světě.

MODLITBA

Milý Bože, děkujeme ti, že žijeme ve světě dostatku a bohatství. Prosíme, dávej nám pozorné srdce, abychom se uměli rozdělit, abychom uměli rozdávat i radost, i zkušenosti, i humor. Abychom uměli dávat dál, co jsme stejně dostali darem od tebe. Amen

PODNĚTY PRO ROZHOVOR, DRAMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ, HRY:

- napodobujte s maňáskem velice zaměstnaného člověka. Stále něco dělá… sedí, leží, běží. Během hraní se dětí zeptejte co je dobré na takové práci? A když umřeš a zůstane po tobě hodně, peněz, co se s nimi stane? Mají lidé dostatek, peněz nebo se jich vždycky nedostává?

- vyrobte dvě odlišné mince; jedna značí ‚šetřit', druhá ‚investovat' a dětem vysvětlete, která mince co znamená. Děti vytvoří kruh, dají ruce za záda a vy necháte obě mince kolovat. Děti si mince předávají, aniž by se dívaly dozadu. V některém okamžiku přerušíte předávání a ti u kterých se mince zastaví, vyprávíCo udělají se svou mincí? Na co chtějí šetřit? nebo Co chtějí udělat se svou mincí, do čeho ji investují?

- nakreslete na papír mříž a vertikálně do ní vepište slovo ‚království'. Mříž rozkopírujte pro každé dítě. Pak je požádejte ať vepisují (horizontálně, vertikálně, diagonálně) slova, která podle nich nějak souvisí s ‚královstvím'. Vzájemně si popovídejte o tom, co každé dítě napsalo.
- kdybyste měli pracovních listů málo, vězte, že se dá použít pracovní list z Evangelií, č. 26 (obrázek se vztahuje k jinému vyprávění, ale jeho tématu „čeho se nedokážu vzdát" můžete použít jako ilustrace pro druhou polovinu příběhu)

Odkaz na pracovní list
24 O zajištění
Odkaz na píseň
Kdo na kolenou klečí, vídá dál
Kdo mě z pout mých ven vyvodí
Před tvou tváří, Pane, nemám vůbec nic
Řekni, v co doufá srdce tvý (SV289)
Víc, než oko spatřit smí (SV368)
Vše dobré, co máme (BTS19)
Kam v soudu den dáš, co dneska sháníš
Cílová skupina
Školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 12,13–34